

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 117/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen varusmiesten kotiuttamisrahan palauttamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Essayahin /kd ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 117/2019 vp:

Mihin toimiin hallitus on ryhtynyt varusmiesten taloudellisen aseman parantamiseksi ja aikooko hallitus selvittää varusmiesten kotiuttamisrahan palauttamista?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Varusmies- ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta kotiutuminen on tärkeä hetki asevelvolliselle. Tämän johdosta on tärkeää, että kotiutuneille voidaan luoda kaikissa tilanteissa olo, että hänen palveluksenjälkeisestä elämästä pidetään huolta. Tilanteet vaihtelevat kotiuttamisen ajankohdasta, tarjolla olevasta työllisyystilanteesta, opiskelun aloittamismahdollisuuksista sekä henkilön omasta taloudellisesta tilanteesta johtuen.

Kotiuttamisrahaa maksettiin vuosina 1978—1992 ja se oli ensisijassa tarkoitettu kattamaan ensimmäisten palveluksen jälkeisten viikkojen elantokuluja. Valtiontaloudellisista syistä kotiuttamisrahaa ei vuosien mittaan korotettu alkuperäistä tavoitetta vastaavasti. Kotiuttamisrahan katsottiinkin tuolloin menettäneen huomattavan osan yhteiskunnallisesta merkityksestään eikä sitä pidetty enää tarkoituksenmukaisena sosiaalietuutena (HE 326/1992 vp). Myöhemmin kotiuttamisrahan palauttamiseen on suhtauduttu kriittisesti muun muassa siitä syystä, että palveluksensa päättävien varusmiesten toimeentulo on turvattu muiden vähimmäissosiaaliturvaetuuksien, viimekädessä toimeentulotuen, avulla niissä tapauksissa, joissa palveluksesta vapautuva ei voi muilla tuloillaan saada riittävää toimeentuloa.

Nykyisin puolustusvoimien toimintamenoista kustannetaan varusmiesten päiväraha, maksuttomat lomamatkat sekä reserviläispalkka. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta rahoitetaan sotilasavustusjärjestelmästä aiheutuvat kustannukset. Tämän mukaisesti puolustusministeriö pitää luonnollisimpana tapana luokitella myös mahdollinen kotiuttamisraha sosiaaliturvaan kuuluvaksi etuudeksi, koska kotiuttamisrahalla pyrittäisiin helpottamaan varusmiespalveluksen jälkeistä sosiaalista asemaa. Kansaneläkelaitos Kela tarjoaa tällä hetkellä tukea kotituvalle varusmiehelle tarpeen vaatiessa muun muassa asumis- ja toimeentulotuen muodossa. Kotiuttamisrahan rahoittaminen voisikin tapahtua valtion talousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta — kuten muidenkin sosiaaliturvaetuuksien rahoittaminen tapahtuu.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 117/2019 vp

Kotiuttamisrahan rahoittamista puolustusvoimien toimintamenoista puolustusministeriö ei pidä perusteltuna eikä nykyisellä rahoituskehyksellä ilman lisärahoitusta edes mahdollisena. Sen sijaan puolustusministeriö pitää perusteltuna edellä olevan mukaisesti kotiuttamisrahan palauttamista osana sosiaaliturvan kehittämistä ja puolustusministeriö osaltaan pyrkii edistämään sen toteutumista.

Hallitusohjelman mukaisesti hallituskaudella tullaan selvittämään yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä. Esitettyä kysymystä voidaan tarkastella osana tätä kehittämiskokonaisuutta.

Helsingissä 9.10.2019

Puolustusministeri Antti Kaikkonen